

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer (SOU 2016:70)

Betänkandet har granskats utifrån tingsrättens verksamhet och förutsättningar.

Människohandel och utnyttjande av personer som fallit offer för människohandel utgör allvarlig brottslighet för vilken det måste finnas fungerande straffrättsliga följder. Det är dock fråga om mycket svårutredd brottslighet med stora bevisvårigheter. Den av utredningen upplevda bristen på åtal och fällande domar för människohandel är enligt tingsrättens mening inte en fråga som nödvändigtvis bäst löses genom ändringar i lagstiftningen. Tingsrätten ställer sig således tveksam till behovet av lagändringar på området och anser att denna fråga inte är tillräckligt utredd. Trots att tingsrätten endast kan uttala sig utifrån tingsrättens perspektiv kan det finnas anledning att påpeka att tingsrätten bedömer att det främsta medlet för fler åtal och för fällande domar på det här området är att kvalitén i brottsutredningarna stärks.

Den föreslagna ändringen avseende de otillbörliga medlen i bestämmelsen om människohandel kan enligt tingsrättens mening inte förväntas få avsedd betydelse. Den föreslagna lydelsen är vid en praktisk tillämpning synonym med den nuvarande lydelsen och den föreslagna ändringen synes vara ett försök att genom förarbetsuttalanden ändra tillämpningen av bestämmelsen. Därtill medför den föreslagna lydelsen "*[...] ett otillbörligt medel, [...] eller annat motsvarande medel*" en språklig upprepning.

Tingsrätten har ingen invändning mot den föreslagna ändringen avseende uppsåtskravet vid bedömningen av exploateringssyftet.

Tingsrätten har inte heller någon erinran mot utredningens förslag om införande av ett oaktsamhetsrekvisit i förhållande till målsägandens ålder. En förutsättning för tingsrättens ståndpunkt är dock att bestämmelsen får samma lydelse och tillämpning som bestämmelsen i 6 kap. 13 § brottsbalken.

Tingsrätten delar utredningens uppfattning om att befintliga straffskalor är väl avvägda.

Förslaget om två nya paragrafer, *utnyttjande av annans nödläge* och *otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan*, är enligt tingsrättens mening inte tillräckligt utrett. Det är oklart vilka konsekvenser de föreslagna bestämmelserna skulle medföra och det finns befintlig lagstiftning och gränsdragningsproblematik som måste belysas bättre. Det kan t.ex. konstateras att bestämmelserna har en sådan utformning att de kan befaras få ett betydligt vidare tillämpningsområde än vad som blir belyst i betänkandet. Tingsrätten vill dock, trots avstyrkandet av förslaget om de två paragraferna, särskilt uppmärksamma frågan om ett *utnyttjande av annans nödläge* bör ha en straffskala som bättre svarar mot den för människohandel, där det för ett fullbordat brott inte kräver att ett utnyttjande faktiskt har skett. Det riskerar annars framstå som stötande att straffvärdet kan vara lägre för den som verkligen utnyttjat en annan person än för den som endast vidtar åtgärder som syftar till att möjliggöra ett sådant, visserligen med insikt om den tänkta exploateringen.

Tingsrätten har ingen invändning mot föreslagna ändringar i 4 kap. 10 § och 9 kap. 11 § brottsbalken, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och rättegångsbalken.

I handläggningen har deltagit chefsrådmannen Niclas Johannisson, rådmannen Anette Arveståhl och tingsfiskalen Stina Dahlberg (referent).

Niclas Johannisson

Stina Dahlberg